

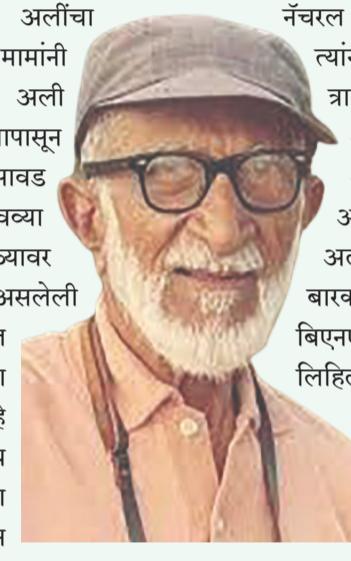

पक्षीतज्ज्ञ डॉ. सालीम अली

आ

ज २० जून, आंतरराष्ट्रीय पक्षीतज्ज्ञ डॉ सालीम अली यांचा आज स्मृतिदिन. २० जून १९८७ रोजी डॉ सालीम अली यांचे निधन झाले होते. पक्षीतज्ज्ञ डॉ सालीम अली यांचा जन्म १२ नोवेंबर १९८६ रोजी मुंबईत एका गरीब मुस्लिम कुटुंबात झाला. त्यांचे पूर्ण नाव सालीम मोईदुद्दीन अब्दुल अली असे होते. डॉ सालीम अली हे एक वर्षाचे असतानाच त्यांच्या वडिलांचे तर दोन वर्षाचे असताना आईचे निधन झाले. अगदी बालवयातच आई वडिलांचे छत्र हरपलेल्या सलीम अलीचा सांभाळ त्यांच्या मामांनी केला. सालीम अली याना लहानपणापासून पक्षी निरीक्षणाची आवड होती. वयाच्या नवव्या वर्षी त्यांनी गव्हावर पिवळा डाग असलेली चिमणी विकत घेतली होती. हा पक्षी कोणता आहे ? त्याचे नाव काय आहे ? हे त्यांना माहीत नव्हते म्हणून ते माहीत करून घेण्यासाठी ते त्या चिमणीला घेऊन मामांकडे गेले मामांनी सरळ त्याला बॉबे नंचरल हिस्ट्री सोसायटीत त्यांना व्याख्यात म्हणून नोकरी मिळाली. त्यांनंतर ते जर्मनीची राजधानी बर्लिनला गेले तेथे जाऊन त्यांनी पक्षी शास्त्रावर प्रशिक्षण घेतले तिथे त्यांना जगप्रसिद्ध पक्षीतज्ज्ञ एव्हिन ट्रेड्यूमन यांचे मार्गदर्शन लाभले. त्यांनंतर काही काळ त्यांनी इंलंडमध्येही काम केले. १९९१ साली ते भारतात परत आले. परत आल्यावर त्यांनी बॉबे नंचरल हिस्ट्री सोसायटीचे उपकार्यवाहक पद स्वीकारले. नंतर ते या संस्थेचे अध्यक्षी बनले. बॉबे नंचरल हिस्ट्री सोसायटीच्या माध्यमातून त्यांनी हैदराबाद पक्षी निरीक्षण, त्रावणकोर - कोचीन पक्षी सर्वेषां क्षण, अफगाणिस्तान पक्षी सर्वेषां क्षण, कैलास पक्षी निरीक्षण यात्रा अशा मोहिमा राबवल्या. डॉ सालीम अली यांनी सुगरण पक्षाच्या वर्तनावर बाराकाईने अभ्यास केला व त्यावर बिएनएचएस जर्नलमध्ये एक शोधनिंबंध लिहिला. या शोध निबंधाने त्यांना पक्षी शास्त्रज्ञ म्हणून मान्यता मिळवून दिली. डॉ सालीम अली यांनी भारतभर फिरून विविध पक्षांची तपशीलवार माहीती गोळा केली.

ती माहीती त्यांनी सर्वसामान्य नागरिकांना समजावी यासाठी पुस्तक रूपात लिहिली. त्यांनी लिहिलेल्या हँडबुक ऑफ इंडिया अँड पाकिस्तान व पिक्टोरियल गाईड या दहा खंडीय पुस्तकाने त्यांचे जगभर नाव झाले. डॉ डीलन रीलपे यांच्या साथीत त्यांनी अपार मेहनत घेऊन भारतीय पक्षांच्या बाराशे जाती, २१०० उपजारींच्या नोंदी, सवधी, शास्त्रशुद्ध सर्वांगीं माहीती चिंतांसाहित एकाच ठिकाणी उपलब्ध करून दिली. डॉ सालीम अली यांच्या ह्याच कायाने भारतात हैशी पक्षी निरीक्षक बनण्याची परंपरा निर्माण झाली. भारतातील पक्षी निरीक्षक डॉ सालीम अली यांना आद्य दुर्लक्ष करतात. त्यांच्या कार्याची नोंद घेऊन भारत सरकारने त्यांना पदभूषण पुरस्कार देऊन त्यांचा गौरव केला तसेच त्यांचा जन्मदिन पक्षीदिन म्हणून साजरा करण्याची घोषणा केली. डॉ सालीम अली यांचे २० जून १९८७ रोजी निधन झाले. डॉ सालीम अली यांना स्मृतिदिनी विनप्र अभिवादन!

श्याम बसप्पा ठाणेदार

दौऱ्य, जिल्हा पुणे

१९२२५६२९५

संगमनेरे पठार आणि कोकणगाव घटनांचा निषेध; संगमनेरे मोर्चा आणि रास्ता रोको आंदोलन

संतांच्या महाराष्ट्रात दलित- आदिवासींवरील अत्याचारात वाढ- ढवळे

कर्जुले पठार आणि कोकणगाव घटनांचा निषेध; संगमनेरे मोर्चा आणि रास्ता रोको आंदोलन

संगमनेरे | नितीनचंद्र भालेराव

महाराष्ट्र ही संत-महापुरुषांची भूमी असूनही येथे दलित व आदिवासी समाजावर होणाऱ्या अत्याचाराच्या घटनांमध्ये दिवसेंदिवस वाढ होत आहे, असी संतस प्रतिक्रिया एकलव्य संघटनेचे अध्यक्ष शिवाजी ढवळे यांनी व्यक्त केली. त्यांनी संगमनेरे तालुक्यातील कर्जुले पठार येथील आदिवासी महिलेच्या हत्येप्रकरणी तीव्र शब्दांत शासन यंत्रणेवर निशाणा साधला. संगमनेरे शहरातील बसस्थानक परिसरात दलित व आदिवासी संघटनांच्या वरीने निषेध मोर्चा आणि रास्ता रोको आंदोलन करण्यात आले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पुतळ्यासमोर जमलेल्या कार्यकर्त्यांनी घोषणाबाजी करत बसस्थानकाजवळ निषेध नोंदवला. या आंदोलनात कोकणगाव येथील युवकाच्या मृत्युप्रकरणी खुनाचा गुन्हा दाखल करावा, खाजगी रुणालत्यांनी उपचार नाकारल्याबद्दल

त्यांच्यावर कारवाई करावी, कर्जुले घेण्याएवजी ते दुर्लक्ष करतात, पठार प्रकरणातील आरोपीना असे वक्तव्य आंदोलनकर्त्यांनी केले. फाशीची शिक्षा व्हावी, तसेच पीडित कुटुंबाला धमकी देण्यांचावर तात्काळ बंदोबस्त करण्यात यावा अशा मागण्या करण्यात आल्या. या घटनांबाबत स्थानिक आजी-माजी आमदारांनी बच्याची भूमिका घेतल्यामुळे आंदोलकांमध्ये तीव्र संताप व्यक्त करण्यात आला. त्यांच्यावर निष्क्रीयतेचे आरोप करण्यात आले. ‘‘दलित-आदिवासींच्या व्यथा समजून अध्यक्ष शिवाजी ढवळे, रिपाई

‘‘प्रधानमंत्री म्हणतात शौचालय पहले, मंदिर बाद; पण येथे शौचालय नसल्याने एका महिलेचा जीव जातो, हे दुर्दैव!‘‘ कर्जुले पठार येथे एका आदिवासी महिलेला शेतात शौचासाठी गेल्यामुळे जीव गमवावा लागला. या घटनेबाबत त्यांनी दोर्षीवर तात्काळ कारवाई करण्याची मागणी केली. पोलीस यंत्रणा सत्ताधार्यांच्या इशाच्यावर काम करत असून, तक्रार नोंदविण्याएवजी न्यायाधीशासारखी भूमिका घेत आहे.

शिवाजी ढवळे

जिल्हाध्यक्ष सुंदरे थोरात, सामाजिक कार्यकर्ते संतोष रोहम, विद्रोही संघटनेचे जिल्हाध्यक्ष दिलीप बर्डे, मनसे तालुकाध्यक्ष योगेश सूर्यवंशी, तसेच अनेक संघटनांचे प्रतिनिधी, युवक, महिला मोर्चा तात्काळ सहभागी झाले होते.

रथ समाचार

विखेंकडून हिंदू समाजाचा विश्वासघात- प्रकाश चित्ते

श्रीरामपूर | शक्तिक वागवान

सरलापीठाचे महंत रामगिरी महाराज यांच्या हस्ते श्री शिवाजी महाराज चौकात नामदार विखे यांनी छ. शिवाजी महाराजांच्या अश्वारूढ पुतळ्याचे विधानसभा निवडणुकीच्या तोंडावर भूमिपूजन केले. वर्षभानंतर त्यांच्या राजकीय सोरीसाठी छत्रपतींच्या पुतळ्याची अचानक जागा बदलून नेहरू मार्केट भाजी मंड़ई मध्ये पुन्हा भूमिपूजन केले.

हा केवळ मुस्लिमांच्या मतांकारिता नामदार विखेंनी हिंदू समाजाचा केलेला विश्वासघात असून, श्रीरामपूर तालुक्यातील जनता हा विश्वासघात विसरणार नाही, असा अशी भावना हिंदू रक्षा कृती समितीचे निमंत्रक प्रकाश चित्ते यांनी व्यक्त केली. छत्रपतींच्या पुतळ्याची जागा बदलल्याच्या निषेधार्थ व छत्रपतींच्या पुतळ्याची जागा बदलून नेहरू मार्केट भाजी मंड़ई मध्ये पुन्हा भूमिपूजन केले.

होते. या जाहीर सभेचे अध्यक्षस्थानी मुद्राम हमाराज चौधरी हे होते. याप्रसंगी आचार्य मंदेश व्यास, हिंदू जनजागृती समितीच्या प्रतीक्षा कोरेगावकर, हभेप सेवालाल महाराज, ऋषिकेश महाराज, भाजपचे माजी शहाराध्यक्ष संजय पांडे, सुनील खपके, अशोक साळुंखे, सुरेश आसने आदी मान्यवर मंचावर द्वावा, या मागणीसाठी हिंदू रक्षा कृती समितीच्या वरीने श्रीरामपुर तालुकाल महाराज चौकातच जाली. श्रीरामपुरच्या शिवाजी महाराज चौकातही त्याच पद्धतीने मार्ग काढून छपती प्रतीक्षा शिवाजी महाराजांचा पुतळा बसवला जाऊ शकतो. मात्र, शिवाजी चौकात बसवायचा नाही असाच निर्णय असेल तर हिंदू समाजाला न्याय मिळवण्यासाठी आंदोलनाचा मागानि लढावे लागेल, असे चित्ते यांनी यावेळी स्पष्ट केली. यावेळी आचार्य महेशजी व्यास यांचे भाषण झाले. मोर्चास सर्व थरातून मोठा पाठींबा मिळाला.

भाकपच्या अधिवेशनात संघर्षाचा निर्धार

शेतकरी, शेतमजूर, कामगारांच्या न्यायहक्कांसाठी लढा उभारण्याचे ठराव

अहमदनगर | प्रतिनिधी

भरतीय कम्युनिस्ट पक्षाचे त्रैवार्षिक जिल्हा अधिवेशन अहमदनगर शहरात उत्साहात पार पडले. या अधिवेशनात शेतकरी, शेतमजूर, श्रमिक-कामगार, असंघर्षित क्षेत्रातील मजूर, अल्पसंख्यांक यांच्यावर होणाऱ्या अन्यायाविरोधात संघर्ष उभारण्याचा स्पष्ट ठराव एकमताने मंजूर करण्यात आला. फा अधिवेशनाचे अध्यक्षस्थान राज्य सचिव ॲड. सुभाष लांडे संघर्षात होते. छत्रपती शिवाजी निवडणुकी वरीने श्रीरामपुर तालुकाल महाराज चौकातच जाली. श्रीरामपुरच्या बांधकाम रेषेच्या नियमाचा अद्वेष आहे, असे संगतात मग चालीसगाव आणि तासगाव या तालुक्याच्या गावांमध्ये भरचौकामध्ये नेशनल हायवेवर कायदेशीरत्या परवानगी घेऊन पुतळ्यांची प्रतिष्ठापना कशी झाली. येथे गावांमध्ये नेशनल हायवेवे डी-नोटीफाय करून सार्वजनिक बांधकाम खात्याच्या बांधकामरेषेच्या नियमावर मार्ग काढण्यात आला व पुत